

Geachte,

Zelf heb ik verschillende jaren voor een grote Vlaamse NGO gewerkt.
De naam laat ik achterwege omdat ik hen niet wil viseren.

Zo'n vijftal jaren geleden ben ik opgestapt. Ik was ontgoocheld over de manier waarop deze NGO tewerk ging. Ik ben voor een meer rechtvaardige verdeling van rijkdom, welvaart en welzijn in de wereld, maar de manier waarop mijn werkgever daarmee omging, was verre van correct en rechtvaardig. Op een onjuiste manier werd gecommuniceerd naar donatoren en vrijwilligers en bovendien had de NGO volgens mij te weinig zicht op wat met de geïnvesteerde gelden precies gebeurde.

De NGO zette in 2001 zo'n 11 miljoen euro om. Uit de resultatenrekening 2001 bleek dat 2 miljoen euro werd besteed aan de noordwerking en 9 miljoen euro diende om de programma's in het Zuiden te ondersteunen. Deze 9 miljoen werd in hoofdzaak gefinancierd door de Belgische en de Europese overheid. Een kleiner deel verkreeg de NGO van provincies en gemeenten. De NGO diende eigen middelen in te brengen om programma- of projectfinanciering te bekomen. Die eigen middelen bekwam ze door dossiers in te dienen bij andere NGO's, waaronder 11.11.11, stichtingen en bedrijven. Die eigen middelen werden gebonden eigen middelen genoemd. De NGO diende t.a.v. voornoemde instanties te bewijzen dat ze de gevraagde gelden wel degelijk investeerde in het Zuiden en op die manier de nodige overheidsgelden kon bekomen. Daarnaast waren er de eigen vrije middelen en dat waren gelden afkomstig van de jaarlijkse straatcampagne, opbrengsten van benefietacties georganiseerd door scholen, jeugdbewegingen,... en giften van private personen. Met die eigen vrije middelen kon de NGO doen wat ze wilde. Aangezien de zuidwerking in hoofdzaak kon worden gefinancierd door overheidsgelden en de gebonden eigen middelen en de noordwerking maar in geringe mate werd gefinancierd door de overheid, investeerde de NGO de eigen vrije middelen bijna uitsluitend in haar noordwerking.

Het financieren van de noordwerking betekende dat men geld stopte in lonen van personeelsleden van ondersteunende diensten en meer bepaald personeelsdienst, financiële dienst, communicatie, fondsenwerving en secretariaat. Een flink deel van het budget van de noordwerking werd geïnvesteerd in lobbying en mobilisatie. Wat dat laatste betreft werd vrij veel geld gestopt in allerlei nationale en internationale vaak peperdure en weinig effect sorterende (sensibiliserings) campagnes. Ook het educatieve werk maakte deel uit van de noordwerking. Die noordwerking kostte dus handenvol geld. Geld dat alleen maar afkomstig kon zijn van eigen vrije middelen. Zoiets kon men bezwaarlijk communiceren naar het grote publiek en de vrijwilligers die zich inzetten voor één of ander benefietactie. De informatie die aan hen werd gegeven was altijd informatie met "zicht op het Zuiden". Lesmappen, video- en diamateriaal verwezen steeds naar projecten en programma's in het Zuiden.

Systematisch werden de meest wervende projecten voor het voetlicht gebracht. Men mobiliseerde vrijwilligers rond de bouw van ziekenhuizen of dispensaria, het irrigeren van groentenvelden, het ondersteunen van vrouwengroepen of het zorgen voor proper en zuiver water. Men gaf daarbij aan dat al deze projecten maar konden gerealiseerd worden dankzij de inzet van vrijwilligers die in Vlaanderen sleutelhangers, potloden en andere gadgets verkochten en spaghettifeesten, fuiven edm organiseerden.

Nagenoeg al deze projecten en programma's werden gefinancierd met overheidsgelden en met gebonden eigen middelen. In werkelijkheid financierde men de noordwerking. Dat communiceerde de NGO ook naar haar eigen personeel. In het budgetverslag, aangehecht aan het jaarverslag 2000 werd er uitdrukkelijk op gewezen dat geen enkel project in het Zuiden nog werd gefinancierd met eigen vrije middelen. Naar de buitenwereld werd een totaal ander verhaal opgehangen. Ik weet niet zeker of mijn ex-werkgever nog altijd op dergelijke manier tewerk gaat. Een aandachtige lezing van het jaarverslag 2004, bevestigt in sterke mate dit vermoeden.

In de projectzone zelf was het zeer moeilijk om na te gaan welk geld aan welk project of programma werd besteed. De projecten en programma's werden uitgevoerd door plaatselijke partners. Het grootste deel van het geld dat via mijn werkgever passeerde werd besteed aan lonen van plaatselijke medewerkers. Bovendien was het zo dat de partnerorganisaties ter plaatse werden opgericht en functioneerden naar het beeld en de gelijkenis van de Noordelijke NGO. Ik bezocht projectzones in Rwanda, Togo, Senegal en Ecuador. Binnen zo'n projectzones zijn heel veel NGO's actief. Allemaal ondersteunen ze wel één of andere partner. Wie wat financieert en in welke mate is bijzonder onduidelijk. Als je daar vragen over stelde kreeg je geen of een zeer ontwijkend of nietszeggend antwoord. Vrijwilligers die voor je op missie vertrok vroegen om te informeren naar één of ander project dat ze met hun school of jeugdbeweging hadden ondersteund, moest je meestal teleurstellen. Je wist het gewoon niet, omdat je uit datgene wat verteld werd niets kon opmaken. Daarenboven was het zo dat heel wat projecten werden gefinancierd door de plaatselijke bevolking. Nogal wat jonge mensen ontvluchten immers hun land om in een rijker land een nieuw en beter bestaan op te bouwen. De vluchtelingen sturen een flink deel van hun loon of uitkering op naar hun land van herkomst. Met dat geld wordt behoorlijk wat gerealiseerd. Gemakshalve werd dan aangegeven dat deze projecten werden gerealiseerd met ingezamelde gelden.

Dit en andere zaken heb ik samen met een paar collega's aangekaart op de hoofdzetel. Wij kregen alvast nul op het rekwest. Ons werd aangegeven dat de NGO totaal geen enkele verantwoording moest afleggen aan haar donateurs en vrijwilligers wat betreft de besteding van haar eigen vrije middelen (giften en campagnegelden). Het ging immers om vrije middelen en dat waren dus middelen die naar eigen goeddunken mochten worden ingezet. Bovendien had de NGO veel geld nodig en een verhaal over ziekenhuizen, scholen, proper water en geïrrigeerde volkstuintjes scoorde goed en mobiliseerde mensen die het goed meenden met de organisatie. Als ultiem argument werd aangehaald dat indien wij voor de NGO wilden blijven werken, wij dit maar dienden te aanvaarden.

Ik en een paar collega's hadden er mooi genoeg van, temeer omdat wij diegenen waren die in scholen, jeugdbewegingen, volwassenenverenigingen en comités het verhaal "met zicht op het Zuiden" moesten vertellen en de fondsenwervingscampagne hierrond dienden te organiseren. Bovendien werd de toestand voor ons nagenoeg onhoudbaar. De sfeer was verpest en men liet ons duidelijk aanvoelen dat we niet meer pasten binnen de "bedrijfscultuur".

Als uitsmijter nog even dit. Groot was mijn verbazing toen de NGO begin dit jaar in allerijl Indonesië als campagneland had gekozen. De NGO heeft een programma lopen op Flores en dat ligt op enkele duizenden kilometers van het episch centrum van de zeebeving van eind december 2005.

In enkele dagen tijd had men blijkbaar een plaatselijke partner gevonden in de provincie Atjeh (een provincie die ontoegankelijk is omwille van de secessieoorlog die er al heel veel jaren woedt en omwille van de gevolgen van de zeebeving). Ongelooflijk hoe ze dat voor elkaar zouden kunnen gekregen hebben. Maar het bracht op want het publiek dacht dat men actie voerde voor de actie tsunami 12-12. Men stelde dat wel niet uitdrukkelijk zo voor maar men gaf wel die indruk. Op mijn vraag naar hen waarom ze dan geen gedeelte van de campagneopbrengsten doorstorten naar de actie Tsunami 12-12 kreeg ik nooit antwoord.

Ongetwijfeld kan het anders. Nadat ik weggegaan ben ik de zaak wat blijven opvolgen, alhoewel ik ondertussen in een totaal andere sector werk. Nogal wat verhalen die ik lees in kranten en tijdschriften bevestigen mijn verhaal. Gelukkig heb ik ook kennis gemaakt met opbouwende verhalen, denkpistes en strategieën die op een constructieve manier naar ontwikkelingshulp kijken. Het kan dus anders en beter. Het wordt de hoogste tijd dat ook de NGO wereld wordt doorgelicht.

In een tijd waarin de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht kritisch worden bevraagd en ook multinationals, vakbonden en allerlei sociale verenigingen rekenschap moeten afleggen van datgene waar ze mee bezig zijn, lijkt het mij aangewezen dat ook de "ivoren torens" van de NGO's worden bestormd.

Met vriendelijke groeten

Jozef D'Hoore